

DOSYA EDITÖRÜ'NDEN

Ata SOYER*, Tufan KAAN**

Özel sağlık sektörü, dünyada ve ülkemizde en hızlı büyüyen sektörlerin başında gelmektedir. Biz de, daha önce kısmen ve parça parça değinmeye çalıştığımız bu konuyu kapsamlı ve etraflıca ele almaya karar verdik. Yaklaşık iki yıldır, bu işi nasıl yapacağımızı tartışıyoruz. Hatta bu uzun tartışmalarımız, yayın kurulunda "eğlence" konusu bile olmaya başlamıştı. Ancak, nihayet bir kapsamlı dosya ile karşınızdayız.

Önce, ilgilendiğimiz konunun kapsamını belirlemeye çalıştık. Dünyadaki sağlık harcamalarının bir kaynağa göre (themedica) 4.5 trilyon dolar, başka bir kaynağa göre ise (deloitte) 5.5-5.8 trilyon dolar olduğunu öğrendik. Bu rakamlar 2006-2010 aralığına ait. Bir fikir vermesi açısından, bu miktarın dünya GSYİH'nin %10'u olduğu da belirtilmektedir. İşte bu büyük miktarlara ulaşan sağlık harcamaları içinde ilaç endüstrisi ile, tıbbi teknoloji ve malzeme endüstrisi ile, sağlık bakım hizmetleri endüstrisi ile, biyoteknoloji endüstrisi ile, hastane ve hastane mobilyası endüstrisi ile, diyet endüstrisi ile tıbbi kişisel bakım ürünleri endüstrisi ile, vb özel sağlık endüstrisi önemli bir yer işgal etmektedir. Bu alandaki şirketler, dünyanın en zengin/karlı şirketleri arasına girmeyi başarmıştır. Yani, öncelikle özel sağlık sektörü denildiğinde ilk akla gelmesi gereken sağlık alanındaki çok uluslu şirketler olmalıdır.

Bu temel aktörlerin yanı sıra, özel sağlık sektörünün alt sektörleri ayrı ayrı değerlendirilip, farklı tablo ve dinamikler analiz edilebilir. Örneğin laboratuvar sektörü, diyaliz sektörü, hastanecilik sektörü, özel sigortacılık sektörü, ağız-diş sağlığı sektörü, vb.

Bu alt sektörleri analiz etmek, özel sağlık sektörünün tümü hakkında bize bir fikir verebilir, ancak her şeyi açıklama olanağı sunmaz. Bu noktada,

*Dr, Toplum Hekim Dergisi Editörü

** Dr, Toplum Hekim Dergisi Yayın Kurulu Üyesi

bu uluslar arası aktörlerin nasıl oluyor da, dünyada ve tek tek ülkeler üzerinde etkili oluyor sorusunu yanıtlamaya çalışmak önemli. Hangi araçları, hangi kurumları devreye sokmaktadır? Bu bağlamda karşımıza uluslar arası para kurumları (IMF, Dünya Bankası...), uluslar arası ideoloji kurumları (Dünya Sağlık Örgütü, UNICEF...) çıkmaktadır. Bu kurumlar, özel sağlık sektörünü oluşturan aktörlerin çıkarına, toplumlara hangi politikaları dayatmaktadır ve bu politikalar hangi yerel aktörlerin çıkarları ile buluşarak, ülke politikaları haline gelmektedir?

Çoğunluğu perde arkasında şekillenen bu ilişkilerin kamuoyuna yansıyan yüzü nedir? Hangi eğilimler, sağlık sektöründe öne çıkmaktadır? Yani kastettiğimiz "hükümetlerin sağlık politikası sunumunda devreden çıkmaya başlaması", "giderek kamu sektörünün yanı sıra hatta onunla birlikte özel sektörün daha fazla devreye girmesi= kamu-özel ortaklığı", "sağlık hizmeti sunan kurumların sözleşme ile hizmet sunması", "teşhis süreçlerinin/ hizmetlerinin/teknolojilerinin olağanüstü gelişmesi", "sağlık hizmetleri sunan kurumların-daha çok da tedavi hizmetleri sunan kurumların şirketleşmesi", "sağlık çalışanlarının uluslar arası göçü"...vb'dir.

Ya "sağlık reformları"? Yani finansmanda sigortaya geçiş, sağlık kurumlarının özelleştirilmesi, performans dayalı sözleşme ilişkisi...? İşte bu reformların, eğilimler ve politikalar üzerinden özel sektörün aktörleri ile ilişkisi nasıl kurulabilir?

Tüm bu soruları önümüze koyduk. Elimizden geldiğince yanıtlamaya çalıştık. Sonuçta bir dosya ortaya çıkardık. Üstelik hem bu sayı, hem de önümüzdeki sayıyı işgal edecek kadar bir yekuna ulaştık. Bu sayımızda Derya Gültekin-Karakaş ve Ferimah Yusufi-Yılmaz. Güray Kılıç, Nurettin Abacioğlu, Aslı Davas, Kansu Yıldırım, Raika Durusoy arkadaşlarımız yukarıdaki başlıkların bazılarına ilişkin hazırlıklarını paylaşıyorlar. Umarız, okumaktan hoşlanacağınız bir dosya olmuştur. Devamı, önümüzdeki sayıda; "bizi izlemeye devam edin":